

Veidrodis

Kvailiausi banditai pasaulyje

Belgijoje policija suėmė penkis, ko gero, pačius kvailiausius pasaulio banditus. Šarlerua mieste grupė asmenų pabandė apiplėšti parduotuvę. Parduotuvės savininkas Didjė apiplėšimo metu ėmė įtikinėti, kad dabar parduotuvės kasoje mažai pinigų, netoli tūkstančio eurų, o štai jeigu jie ateis plėšti vakare, grobis bus didesnis.

Aiškliai protu nepasižymintys nusikaltėliai išėjo, o Didjė kreipėsi į policiją. Pareigūnai nepatikėjo, kad jie gali sugrįžti. Bet jie grįžo ir dar ne laiku. „Aš juos baria, kad liečiau ateiti ne 5.30, o 6.30 ir liečiau nusipirkti laikrodį“, – pasakojo Didjė.

O štai per trečią „vizitą“ jų jau laukė policija. Penkis nusikaltėlius sulaikė, o šeštasis paspruko.

Žudikas ligoninėje

Vokietijoje teiriamas buvęs slaugytojas Nylsas Hėgelis prisipažino nužudęs 100 pacientų. Kaip aiškėja iš tyrimo, jis pats suleisdavo vaistų pacientams, pats juos ir gaivindavo, kad pasimėgautų „gelbėtojo“ šlove. 41-erių N. Hėgelis jau buvo nuteistas kalėti iki gyvos galvos ir išbuvo kalėjime beveik dešimtmetį dėl kitų pacientų mirties. Įtariama, kad jis pacientams tyčia suleisdavo per dideles vaistų dozes, kad galėtų juos atgaivinti, tačiau jam retai tai pavykdavo.

Šio teismo proceso pagrindinis tikslas yra nustatyti visas detales apie gausybę nužudymų, kurie keletis metų nebūdžiamai buvo vykdomi dviejose Vokietijos ligoninėse.

Pasak prokurorų, per penkerius metus vienoje Oldenburgo ligoninėje, kur dirbo N. Hėgelis, buvo nužudyti mažiausiai 36 pacientai, o kitoje klinikoje Delmenhorste – dar 64 žmonės. Nagrinėjant šią bylą, kurią Vokietijos tyrėjai vadina „neturinčia precedento“, buvo ekshumuota daugiau kaip 130 N. Hėgelio pacientų kūnų. Tiesa, tai ne pirmas atvejis, kai žudikai įsitaiso ligoninėse. Panašių bylų tirta ir Belgijoje bei Anglijoje.

Kai sekasi, tai sekasi

JAV rengiamos loterijos „Powerball“ organizatoriai patvirtino, kad dviejų loterijos bilietų savininkai laimėjo 750 mln. JAV dolerių.

Skelbiama, kad bilietai buvo pirkti Ajovoje ir Niujorke. Jų turėtojai atspėjo visus šešis skaičius. Tai yra ketvirtas didžiausias aukso puodas JAV istorijoje. Beje, vos prieš keturias dienas kažkas loterijoje „Mega Millions“ laimėjo 1,537 mlrd. JAV dolerių. Tai buvo antras didžiausias laimėjimas loterijoje šalies istorijoje. Kas laimėjo pusantro milijardo dolerių siekiantį laimėjimą, nepranešama.

Viskas langams
 Dariaus ir Girėno g. 1, Anykščiai
 (Buvusi „Vorutos“ parduotuvė)

- Roletai
- Žaliuzės
- Tinkleliai
- Langai
- Vartai
- Markizės

Tel. 8 687 11 238.
 El.p. viskaslangams.anyksčiai@gmail.com

Matematikas, kuriantis muziką ir poeziją

Anykštėnas Giedrius Alkauskas yra ne tik daug pasiekęs matematikoje, bet „laužia“ ir jam, atrodytų, tolimas sferas. Jis jau yra išleidęs savo kurtos muzikos kompaktinių plokštelių, o liepos mėnesį pristatė publikai ir savo eilėraščių rinkinį „Keliaujantis akmuo“. „Šilelis“ mokslų daktaro G. Alkausko, dėstančio Vilniaus universitete „Muzikos ir matematikos“ kursą, teiravosi apie menų sintezę.

Anykštėnas Giedrius Alkauskas gali papasakoti daug įdomybių apie muzikos ir matematikos ryšius.

– Kas nulėmė jūsų susidomėjimą muzika?

– 1997 m., kai atsi-bodo klausyti populiariąją muziką, nuėjau į M. Mažvydo biblioteką pasiklausyti to, ką labai seniai buvau girdėjęs, bent jau iš pavadinimų, per S. Siaurusaičio muzikos literatūros pamokas Anykščių muzikos mokykloje (kur mokiausi 1986 – 1992 m.). Būtent labai įsiminė N. A. Rimskio-Korsakovo operų „Sakmė apie nematomą Kitežo miestą ir mergelę Fevroniją“ bei „Pasaka apie carą Saltaną“ pavadinimai, taip pat I. F. Stravinskio baletai „Petruška“ bei „Šventasis pavasaris“, taip pat M.P. Musorgskio operos „Chovanščina“ ir „Borisas Godunovas“. Įspūdis buvo nepaprastai pribloškiantis, ir ši muzika, kaip ir apskritai visas romantizmas bei XX a. pirmosios pusės klasikinė muzika, nepaleidžia iki šiol jau 21-erius metus.

– Kaip kilo mintis susieti dvi tokias atrodytų nesuderinamas sritis – matematiką ir muziką? Dėstote stu-

dentams šį kursą. Populiarumu jis nesiskundžia, o ką išsineša studentai svarbiausio popturso?

– Vilniaus universitetas 2011 m. įvedė bendrųjų universitetinių studijų dalyko sąvoką. Tai kursai, kurie atspindėtų universiteto, kaip bendrąjį išsilavinimą, bendrus gebėjimus bei kultūrinę, mokslinę brandą, auginančios institucijos koncepciją. Tad „Muzikos ir matematikos“ tema labai tiko! Šiame kurse, kurį skaičiau jau 7 kartus, geriausiai sekasi gamtos mokslų, medicinos, filosofijos fakultetų studentams, bet dešimtukus gauna ir matematikai, ir filologai, ir fizikai. O muzikos ir matematikos simbiozei – jau 2000 metų. Tai – derinimai ir dermės, instrumentai, psichoakustika, akustika, simetrija, forma, mimosios pusės klasikinė muzika, nepaleidžia iki šiol jau 21-erius metus.

Ir vis dėlto kiekvienais metais vis atrandau ką nors naujo, ką būtų

galima įtraukti į kursą. Šiais metais susipažinau su neorymaniška teorija, kuri turi labai stiprų matematinį foną, ir kuri kilo nagrinėjant vėlyvojo romantizmo kūrėjų harmoninę kalbą. Bet iš esmės to užuomazgos pasitaiko jau renesanso epochoje, pavyzdžiui, Carlo Gesualdo (1566-1613) kūryboje. Studentai nustemba šiais ryšiais. Ir gal tiesioginių inspiracijų ir taikymų kūrybai šios žinios neduos – reikia skirti muzikologiją ir muziką, ypač iracionalią kūrybą, bet netiesioginių inspiracijų, įkvėpimo gaus neabejotinai, nekaltant jau apie didesnę pagarbą tiksliesiems mokslams, muzikos istorijai, muzikologijos įvairios atšakoms.

– Muziką žmonės skirsto pagal žanrus: rimtoji, popas – o jūs kalbate apie tokius keistus instrumentus kaip gamelanas. Ar tai reiškia, kad muzikos grožio supratimas įvairiose kultūrose skiriasi?

– Indonezijos Balio arba Javos salų gamelanas yra sudarytas iš idiofonų: mušamųjų instrumentų, visokių lėkščių, varpelių, skambančių indų, taip pat membranofonų būgnų. Jau XIX a. didysis mokslininkas H. von Helmholtzas parodė, kad disonansas ir konsonansas (nederėjimas ir derėjimas) yra iš dalies aritmetinės, bet daugiausiai – tembrinės sąvokos. Ta pati muzika gali skambėti puikiai grojant vienais instrumentais, bet visiškai nederėti grojant kitais. Idiofonų spektras yra neharmoninis, todėl nėra jokios bendrakultūrinės priežasties, kodėl Indonezijos gamelano muzikantai turėtų naudoti mums įprastas hekstatonines dermes – pavyzdžiui, mažorą arba minorą. Bet dalis muzikinės estetikos, sukeltų emocijų ateina iš daugelio žmonių kartų gyvenimo eigoje susiforma-

vusių įgūdžių, refleksų, reakcijų į saugumą, baimę, pavojų, riziką, netikrumą, nerimo šaltinius. Tad be matematinių – fizikinių priežasčių yra ir fiziologinės-psichologinės estetikos priežastys, ir jos duoda gana vientisą muzikos grožio suvokimą įvairiose kultūrose.

– Kaip suprantu, muzika susijusi ne tik su matematika, bet taip pat ir su filosofija, literatūra. Vadinasi, negalime kalbėti apie atskirą žanrą?

– Manau, kad galima. Literatūra, ypač poezija, yra labai stipriai lokalizuota tos kalbos paplitimo areale. Ilgai galvojau, kas gi yra muzika? Kaip yra, kad garsai, netgi konkrečios melodijos ar net vienietinės harmoninės slinktytys, turi tokį stiprų poveikį? Psichologijoje bei neurologijoje yra gerai žinoma, kad smegenų muzikos ir kalbos centrai turi daug bendrų archajinių struktūrų, bet turi ir daug atskirų sričių. Tai ypač gerai išryškėja po smegenų traumų ar organinių sutrikimų, kai gali atsirasti afazija (negebėjimas grupuoti kalbinės informacijos) ir amuzija (negebėjimas grupuoti ir suprasti muzikinės informacijos), bet gali būti ir taip, kad vienas gebėjimas pranyksta, o kitas išlieka nepaliestas. Tad muzika – tai tiesioginis emocinis poveikis, grynas jausmas, kuriam nereikia verbalinės interpretacijos, vertimo į žodžių kalbą. Todėl muzika taip stipriai ir veikia. Aišku, muzika ir filosofija (R. Vagnerio opera „Parsifalis“), muzika ir literatūra (visos operos pagal N.V. Gogolio siužetus, kurių yra jau daugiau kaip 20, įskaičiuojant ir tas, kuriuos buvo sukurtos Gogolio jubiliejaus, vykusio 2009-aisiais metais, proga), yra atskiros, labai plačios temos.

Linas BITVINSKAS